

Glas delavca

List za vsa delavska vprašanja

Izhaja tedensko vsak petek

Ljubljana, dne 23. januarja 1938

Leto II. — Štev. 4a

Za osemurnik in za 40-urni delovni teden

Iz hude krize smo počasi zlezli v leta depresije, ko si je gospodarstvo malo opomoglo, pa vseeno ne tako kot nekoč, ko je po vsaki krizi nastopil razcvet vsega gospodarstva. Kljub temu, da takega razcveta ni, vendar vidimo, da so profiti podjetnikov v najlepšem razcvetu, da rastejo kakor gobice po dežju. Naša največja industrija KID si je ravno od najhujše krize do danes ogromno povečala glavnicu, razširila obrate itd. Ravno tako vse ostale, posebno ona podjetja, ki delajo za vojno industrijo.

Vse to se je zgodilo na račun delavstva, na račun njegovih mezd in delovnih pogojev. Že en pogled na statistike nam to pokaže: Število delavstva je doseglo število iz let pred krizo, toda delavske mezde so daleč pod mezdami, ki so jih imeli delavci pred nastopom krize. Draginja je pa znatno večja kot je bila pred krizo. Torej mezde nižje, cene življenjskih potrebščin pa višje.

Podjetniki svoje obrate racionalizirajo, se kartelizirajo in delavstvo ostaja na cesti. Število brezposelnih je izredno veliko in ti pritiskajo mezde še bolj navzdol. K vsemu temu je podjetniški razred poskrbel še za druge ukrepe, ki onemogočajo delavcem, da bi se svobodno borili za izboljšanje svojega položaja (zakon o minimalnih mezdah itd.).

Kakšna je rešitev iz tega?

Prvič, skrajša naj se delovni čas, da bi se s tem zmanjšala brezposelnost. Brezposelnim pa naj se zagotovi redna podpora z obdavljenjem podjetnikov. Drugič, zaposlenim delavcem naj se da svoboda akcije, da bodo lahko onemogočili podjetniku neomejeno izkoriščanje.

Ena najbolj važnih zahtev vsega delavstva v Jugoslaviji je **regulacija delovnega časa**. Čim popolnejša je tehnika, čim boljše so stroji, tem manj dela je potrebno za izdelavo istih stvari. Zato bi se delovni čas moral neprestano krajšati. Gotovo je, da se bo tehnika tako izpopolnila, da bo potrebno le 3 do 4 ure dela na dan, pa bodo vsi dobro živeli. (V kovinski, kemični, grafični, tekstilni in rudarski industriji bi se lahko takoj uvedel 40-urni delovni teden, pa bi dobički podjetnikov še vedno ostali ogromni.) Podjetnik pa dela ravno nasprotno. Ko uvede nove stroje pravi: »Polovico delavcev imam preveč. Ostala polovica bo pa sedaj lahko malo več delala in dalj časa, ker je delo na novih strojih veliko lažje.« Tako novi stroji prinašajo brezposelnost, priganjstvo in podaljšanje delovnika.

Brezposelnost in priganjstvo je delavec občutil na svoji koži. Težnja kapitalistov, da se podaljša delovni čas, pa se je pokazala tudi v naši socialno zaščitni zakonodaji.

Z uredbo min. socialne politike od 12. novembra 1919. je bil uveden za celo državo in za vse panoge, za obrt, trgovino in industrijo **osemurnik**. Delavcem pa je bilo prepuščeno, da si z organizirano silo in v svobodni akciji lahko delovnik še skrajšajo.

Zakon o zaščiti delavcev iz l. 1922. je to načelo še poslabšal s tem, da je določil, da delovnik v obrti in trgovini lahko traja 8—10 ur. L. 1929. pa je po-

Vesti z bojišč v Španiji

Boji okrog Teruela

Največji boji se še vedno vrše okrog mesta Teruela, ki bi ga nacionalisti za vsako ceno radi dobili nazaj. Na tej fronti se na obeh straneh zbirajo ogromne množice vojaštva. Nacionalistom se je te dni posrečilo izboljšati nekatere svoje položaje na vrhovih okrog Teruela, vendar pa so jih po ponovnih napadih republikanskih čet večidel spet izgubili. Boji okrog Teruela so zato tako hudi, ker bi osvojitve teh krajev pomenila za republikance najbližjo pot skozi pokrajino Navaro v severne predele, v Asturijo in Biskajo. Ti dve deželi so sicer nacionalisti s svojo ogromno tehnično in številčno premočjo na severni fronti že zavzeli, vendar pa jih nikakor ne drže trdno v svojih rokah.

Odbor za nevmešavanje pa še zmerom zaseda...

Te dni se je spet sestal londonski odbor za nevmešavanje in pretresal predlog generala Franka. Ta predlaga, naj vsaka stranka v Španiji pošlje domov po 3000 tujih prostovoljcev, nato pa naj odbor za nevmešavanje prizna obema strankama pravice vojujočih se držav. S tem hoče Franko izigrati prvotni sklep odbora za nevmešavanje, po katerem naj bi prostovoljci odhajali

Frankovi strani se bori po uradni cennitvi nad 170.000 »prostovoljcev«, med tem ko je na republikanski strani vseh prostovoljcev največ 20.000. Italija in Nemčija sta Frankov predlog podprli, odbor za nevmešavanje pa je pustil vprašanje odprto in odložil seje... sorazmerno z njihovim celotnim številom v vsakem španskem taboru. Na

Na Kitajskem

Kitajske zmage v pokrajini Šantung

V pokrajini Šantung so Japonci doživeli občuten poraz. Kitajske čete so ponovno zasedle mesto Mingkvang, ki leži ob železniški progi Nanking—Tientsin. V teh bojih so se zlasti odlikovali kitajski letalci. Zahodno od Šanghaja je kitajskim četam uspelo zavzeti mesto Vuhu, zaradi česar je nastala za Japonce precej nevarna situacija. Japonci so na ogrožene položaje takoj poslali iz Nankinga 30.000 mož. V tej bitki je na japonski strani sodeloval oddelek ruskih carističnih oficirjev. Kitajski listi poročajo, da na tem odseku fronte tudi redne kitajske čete uporabljajo četniške metode boja — neprestane napade. Ta način boja na Japonce zelo vpliva, ker jih sili, da vsak trenutek mečejo čete z enega konca bojišča na drugi, kar pomeni veliko oviro za vojaške operacije.

Zunanja politika

AD: španski primer vleče

Kakor so pokazali rezultati preiskave, je bil inženir Delonc le skupaj z zaprtim generalom Duseigneurjem v Španiji pri generalu Franku, kamor sta šla po navodila za podobno akcijo v Franciji. Poleg tega je zadnje dni francoska policija odkrila nove zaloge orožja in municije in zaprla celo vrsto novih zarotnikov. Med temi so tudi ljudje, ki imajo na vesti celo vrsto zločinov, ki so se zadnje čase izvršili na Francoskem, tako atentat na dom zveze industrijev, na Italijana Rosellija, Rusa Navašina. Francoski notranji minister izjavlja, da bo ta dična družba »patriotičnih« narodnih izdajalcev in teroristov prejela zaslužen kaznen.

Japonski pogoji za premirje

Ob otvoritvi zasedanja japonskega državega zbora je imel japonski mini-

strski predsednik Konoye velik govor, v katerem je dejal, da Japonska noče imeti z vlado Čangkajšeka nobenih stikov več in da priznava samo še Japoncem naklonjeno in od njih ustvarjeno vlado v Peipingu. Spricho neuspehov na bojiščih je bil knez Kanoye prisiljen priznati, da še ni moči videti, kakšen bo konec japonskih prizadevanj za ustvaritev vzhodnoazijskega cesarstva pod vodstvom Japonske. Na istem zasedanju je zunanji minister Hirota razglasil tudi štiri pogoje, pod katerimi je Japonska pripravljena skleniti s Čangkajšekovo vlado mir: To so: 1. Opustitev komunistom prijazne, protijaponske politike in sodelovanje z Japonsko na podlagi politike protikomunistične zveze. 2. Ustanovitev posebnih pasov, v katerih bodo nameščene japonske posadke in ki bodo pod japonsko upravo. Kitajske župane v vseh glavnih mestih bodo posta-

da se žena in mladina popolnoma zaščitijo pred izkoriščanjem in da se za delo žen in mladine plača ona mezda, ki jo imajo moški, po principu: za enako delo enako plačilo;

da se pod pojmom industrijskega podjetja smatrajo vsa ona podjetja, ki delajo s stroji na elektriko, paro ali plin itd., ne pa po številu zaposlenih delavcev;

da se s kolektivno pogodbo da popolna zakonska zaščita, inspekcije dela pa naj se osamosvojijo in omogoči naj se jim terensko izdatno izvajanje zakonskih predpisov.

da se delavcem in nameščencem zagotovi svoboda koalicije in svoboda akcije, da bi si lahko poboljšali delovne in mezdne pogoje.

(Po zagrebškem »Radniku«.)

vili Japonci. 3. Sklenitev gospodarske pogodbe med Kitajsko in Japonsko, ki bo dajala v kitajskem uvozu vse prednosti japonskemu blagu. 4. Kitajska mora plačati Japoncem vojno odškodnino za stroške, ki so jih imeli s svojim vpadom na Kitajsko.

Kitajski odgovor na japonske zahteve

Tiskovni odsek kitajske delegacije pri Društvu narodov je sporočil izjavo, ki jo je v Hankovu dala zakonita kitajska vlada Čangkajšeka in v kateri pravi med drugim, da odgovornost za kajenje miru očitno pade na Japonsko in ne na Kitajsko.

Vsi predlogi, ki jih je Japonska postavila v svrhu sklenitve miru s Kitajci, so za kitajsko vlado nesprejemljivi, ker se ne strinjajo z vsemi zgoraj navedenimi načeli. V obeh zakonite kitajske vlade so vsi ukrepi nezakonitih, pod zaščito japonskega orožja ustvarjenih organizacij neveljavni.

NOVA VLADA NA FRANCOSEKEM

Namen francoske desnice, da razbije Ljudsko fronto, se je popolnoma ponesrečil. Francija je izšla iz zadnje vladne krize močno ojačana in ideja združitve vseh demokratičnih sil francoskega naroda v boju proti domačim in tujim sovražnikom je zmagala na vsej črti. Mogočne manifestacije vseh strank Ljudske fronte, ki so se vršile v času krize in na katerih je francoski ljudstvo zahtevalo izvedbo programa ljudske fronte, so omahujočim radikalno socijalističnim ministrom pokazale, kaj hoče ljudstvo in kako se morajo ravnati. Nova vlada, ki jo tvorijo sicer sami radikalni socijalisti, je v svojem nastopnem proglašu izjavila, da bo delala po programu Ljudske fronte, da bo ostro nastopila proti vsem protidemokratičnim zarotnikom, plačancem tujega sovražnika, in da bodo »kapucarji« zaslužen kaznovani. Socijalisti in komunisti, ki so izprva z nezaupanjem gledali novo vlado, so po njegovem proglašu brez pomišljanja glasovali zanjo. Glasovanje je prineslo nepričakovan uspeh. Ne samo poslanci strank Ljudske fronte, radikalni socijalisti, socijalisti in komunisti, marveč tudi demokratični elementi izven Ljudske fronte so glasovali za vlado. Vlada je dobila 501 glas, proti je glasoval 1 poslanec, vzdržalo pa se je okrog 100 poslancev s skrajne desnice. Ta enotnost demokratičnega francoskega naroda je napravila mogočen vtis v Ameriki in Angliji, med tem ko so v Rimu in Berlinu močno presenečeni.

Prva važni odlok nove vlade je bil, združitve celokupne francoske obrambne sile pod enotnim vodstvom vojnega ministra in načelnika generalnega štaba. V današnjih časih je to prepotreben ukrep, ki ga bodo vedeli pravilno ceniti vsi prijatelji miru.

Zadnji dogodki v Franciji pa so hkratu dokaz, da je demokratični parlamentarizem lahko zelo smotreno sredstvo za doseg narodnih interesov, seveda samo tedaj, če je resnično demokratičen. To je odgovor vsem, ki mislijo, da je moči enotnost ljudstva doseči samo z železno pestjo in zatiranjem vseh državljanskih pravic.

**Agitirajte za
naš list!**

Notranja politika

Položaj na Hrvaškem

V političnem življenju na Hrvaškem je opaziti zadnje čase precejšnje prerivanje. Tisti krogi, ki bi na vsak način hoteli sporazum z JRZ, so pričeli napačno dati dr. Mačka in njegovo kmečko politiko ter mu celo očitajo, da s svojim poudarjanjem kmečkega značaja hrvaškega narodnega gibanja propagira idejo razrednega boja. V tem smislu so se pojavili razni »učeni« profesorji in pišejo cele knjige proti dr. Mačku. Med tistimi, ki zastopajo tako politiko, so predvsem hrvaški klerikalci, ki nimajo v ljudstvu nobene zaslombe, in pa nekateri bivši »hrvaški zajedničarji«, ki so sodelovali tudi v Živkovičevi vladi. V bistvu isto politiko vodijo tudi skrajno fašistično usmerjeni frankovci, ki v besedah sicer ponavljajo stara gesla o samostojni hrvaški državi, v resnici pa podpirajo vsakega, ki se bori proti kmečkemu gibanju hrvaškega ljudstva; to gibanje hodi po stopinjah pok. bratov Antona in Štefana Radića in ga zdaj vodi dr. Vladko Maček. Hrvaško kmečko ljudstvo slejkoprej stoji kakor en mož za tistimi, ki v vrstah HSS zastopajo resnično kmečke interese.

Dr. Korun i slovenska narodna fronta

Zadnje dni smo čitali v »Slov. besedi« zelo simpatične glasove o združevalni akciji vseh narodnih sil, ki stoje danes ob strani z nezaupanjem do našega političnega udejstvovanja in do vseh v državi priznanih strank. Res je, to združenje mora priti, ampak to združenje ne bo dosegel dr. Puc, znani dračobanski strokovnjak za narodno edinstvo in centralistično urejevanje države, ker mu manjka predpogoj za vsako bodoče politično udejstvovanje, to je zaupanje naroda.

Nadalje priporočamo dr. Korunu, da prečita št. 36 in 37 A »Neodvisnosti« iz leta 1937, iz katerih bo lahko posnel, da se je v pogledu te združevalne akcije že pred njim mnogo napravilo, mnogo poskušalo in da to ni njegova originalna ideja. Toliko poštenosti bi od njega zahtevali, da bralce in naročnike njegovega lista pravilno informira in citira vse one vire, ki se že zdavnaj pečajo s tem nepotrebnim narodnim delom.

»Jutro« in »Slovenec« proti centralizmu!

»Jutro« v četrtkovem in »Slovenec« v nedeljskem uvodniku zabavljata spricho novega proračuna, ki kaže močno okrepitev centralističnega duha na vseh področjih. »Jutro« zabavlja, ker je v opoziciji, »Slovenec« pa — tako izgleda — si ne upa, ne more in noče več zagovarjati JRZ-jevske »avtonomije«, ker nam niti drobtinice več ne daje in poudarja upravičenost zahteve po samoupravi! To dejstvo pozdravljamo, poudarjamo pa, da jo je mogoče doseči le v skupni borbi vseh demokratskih sil v Sloveniji in državi. Kdor se za samoupravo sicer izraža, onemogoča pa združitev v borbi zanjo, ne misli iskreno!

»Zbor« se norčuje tudi iz svojih pristašev

Fašistični »Zbor« se raduje nad preganjanjem revnih in srednje situiranih Židov v Rumuniji (ter dela tako družbo »krščanskemu »Slovencu«). Ta list je pa v ostalem tako neznansko predrzen, da misli, da so njegovi pristaši in slovenska javnost že pozabili na »Zborove« kapitalistom služee Žide (n. pr. Diamantstein-Danić), na ljudi z zelo temno preteklostjo in nacionalnosocialistično itd. itd. sedanostjo...

Opozicija proti opoziciji

Pod tem naslovom prinaša »Slovenec« od 20. jan. poročilo o razmerah v srbski združeni opoziciji. »Slovenec« razlaga, zakaj so voditelji združene opozicije hiteli z ustanavljanjem poslovnega odbora Združene opozicije, češ da je bilo to na pritisk opozicije v Zdr-

ženi opoziciji. Neglede na nekatere neumestne »Slovenčeve« komentarje posnemamo zanimivo vsebino.

»S to izvolitvijo poslovnega odbora so šefi bivših srbskih strank pohiteli zaradi velikega nezadovoljstva, ki je bilo v vseh teh bivših strankah dolgo časa prikriti, ki pa je pred kratkim izbruhnilo z vso silo na dan in dobilo izraza na zadnjem opozicijskem shodu v Arandjelovcu 8. januarja t. l. Na tem shodu so se pojavili predstavniki mlajših skupin iz vseh bivših strank, in sicer od bivših staroradikalov Krsta Miletić, Miloš Bobić in poslanec Popadić; od bivših demokratov Ivan Ribar, dr. Miljanić in dr. Skonić; od bivših zemljoradnikov vodja levega krila dr. Dragoljub Jovanović. Vsi ti so skrajno nezadovoljni z delom vodstva srbske združene opozicije in nameravajo započeti akcijo proti njemu. Po prvem javnem nastopu te skupine, ki nosi čisto ljudsko frontaško obeležje in ki jo bo predvidoma vodil dr. Dragoljub Jovanović, se misli ta skupina v drugič pojaviti na shodu v Kragujevcu. Vodja nezadovoljne skupine namerava sedaj razčistiti situacijo najprej v svoji bivši politični stranki. V tem pogledu prednjači dr. Dragoljub Jovanović tudi v imenu leve skupine bivše zemljoradniške stranke ter je svojemu šefu Jovi Jovanoviću že poslal spomenico, v kateri zahteva popolno reorganizacijo bivše zemljoradniške stranke in enakopravno zastopstvo obeh skupin v vodstvu stranke. V primeru, da se to izvede in da na to pristane Joca Jovanović, ga bo levo krilo še za naprej priznalo za šefa politične skupine. Dr. Dragoljub Jovanović je v spomenici določil tudi rok za odgovor. Ta je potekel že 15. t. m. ter bo sedaj dr. Dragoljub Jovanović s svojimi ljudmi, ker od Joca Jovanovića ni prejel nobenega odgovora, izvajal posledice.

Nato »Slovenec« pristavlja, da se bodo temu ljudskofrontaškemu gibanju priključili tudi drugi politikji iz bivših strank in sicer bivši minister Milan Grol, Božidar Vlajić ad demokratov in dr. Gavrilović Milan od zemljoradnikov. Toliko o srbski združeni opoziciji. Pripominjamo samo, da so omenjeni ljudje poleg Davidovića, Stanojevića, Trifunovića in Jovanovića Joca najbolj ugledni ljudje v Srbski združeni opoziciji.

Na koncu »Slovenec« še omenja, da bo to novo ljudsko frontaško gibanje poskušalo dobiti zveze s sličnimi pokreti, ki stoje na programu ljudske fronte tudi v drugih pokrajinah, verjetno tudi v Sloveniji, kjer med drugimi simpatizirajo z ljudsko frontaškim gibanjem ing. Štebi, odvetnik dr. Igo Gruden, industrija Stane Vidmar in Luce Žagar, Ivan Kreft, Jože Slak (?), Anton Tomšič in Ivan Bratko, akademičarka Vida Bernot, tovarniški delavec Anton Dolinšek, bivši poštni uradnik Oskar Kovačič, bivši strokovni tajnik Zveze kovinskih delavcev Jugoslavije France Leskošek in drugi.

Jeenesarji silijo v JRZ

»Slovenec« piše, da mnogi jeenesarji obupujejo nad tem, da bi Živkovič prišel do oblasti in zato vstopajo v JRZ. Tako posebno v Dalmaciji. Pa tudi v Sloveniji pravijo, da bi dr. Kramer prišel rad v JRZ, pa nima upanja, da bi bil sprejet. Po drugi strani pa zatrjuje jeenesarji, da jim nekateri jeerzejevci ponujajo roko, pa da so jo oni odbili. Komu naj verjamemo?

Dr. Pucov sestanek

V nedeljo, 30. t. m., pride v Ljubljano eden vodilnih radikalov iz Beograda. Ob tej priliki bo dr. Puc imel politični sestanek v Delavski zbornici.

Ljubljanski »katoliški« kino »Union« daje v svojem filmu »Kirchfeldski župnik« material za »antifarško gonjo«, ker kaže v slabi luči cerkvene kroge. To je očitno nova taktika.

Poganski fašizem »Slovenskega delavca« s posebnim ozirom na njegove »resnice«

»Nekateri ljubijo ovinke, da se izognejo resnici«, piše ta list. Toda stvar je hujša. »Sl. delavec« n. pr. piše **debelo neresnico**, ko pravi, da se je položaj delavstva izboljšal. To si drzne pisati v času, ko celo **uradne** statistike kažejo, da so se **industrijski dohodki l. 1937 dvignili** napram 1931 za **945 milijonov, delavske mezde pa padale vzdržemo po 2 milijard letno!** Če živi »Sl. delavec« v Jugoslaviji, mu mora biti tudi znano, da se **cene življenjskih potrebščin** od marca 1936 **stalno dvigajo** in da je **draginja narasla za 25%**! Ta »slovensko-jugoslovenski list tudi **potvarja dejstva**. Pravi namreč, da so njegovi voditelji zahtevali Jugoslavijo pred drugimi, in **zamočuje: Prvič** dejstvo, da se je socialno demokratsko delavstvo že l. 1909 (Tivolska resolucija) in ne šele 1917 izreklo za Jugoslavijo. **Drugič**, da je Cankar že 1913 proglasil kot smoter zvezno republiko štirih sorodnih narodov in ne šele 1933, kot kdo drugi, ki pa je tudi na to že pozabil.

Ta »krščanski« list **obrača torej resnico**, igra **neiskrenost**, ko predrzno kliče razredno zavednemu delavstvu: »Dovolite, da bo delavec ostal slovenski!«

Ta **podjetniški list** dalje **lažno prikazuje interese dela kot istovetne z interesi kapitala**, ter s tem slovensko delavstvo **predaja na milost in nemilost kapitala** (krščanskega in nekrščanskega). Hkrati pa farizejsko govori o časti in ponosu, čeprav je najmanj toliko sramotno biti izkoriščen od »domačega« kot od tujega kapitala, ki sta našemu delavcu in tudi vsemu slovenskemu narodu enakovreden sovražnik!

Ta **pogansko-fašistični list** pa se **hoče boriti »skupno z ostalimi stanovci«** — proti delavstvu!

Ta **razbijaški list**, iz katerega veje duh sovraštva do ogromne večine slovenskega delavstva in delavstva drugih narodov, pravi, da bo »Združeni slovenski delavec (Z. Z. D.) vrgel iz delavskih središč vso tujo in neslovensko navlako«. V interesu slovenskega naroda in delavstva bi želeli, da pristaši Z. Z. D. pod tem razumejo: **odstranitev vseh protidelavskih in proti našemu narodu naperjenih elementov, v prvi vrsti razbijačev enotnosti delavstva, fašističnih in podjetniških tipov, tujih agentov med podjetniki in delavstvom**, ki so gnojen tvor na telesu našega delavstva.

Ta **protislovenski in protidelavski list** hoče pa z zgornjim oblatiti tisto delavstvo, ki se je borilo proti avstrijski in nemški reakciji, proti Orjuni in Živkoviću ter podlo oskrunja s tem neštete žrtve, ki so padle v teh bojih za narodno in ljudsko svobodo, oskrunja naše delavske, narodne mučenike.

Prispevajte za tiskovni sklad!

»DOBROVOLJCI - KLADIVARJI JUGOSLAVIJE«

V oceno smo dobili to knjigo, ki jo je izdala »Okrajna organizacija vojnih dobrovoljcev v Ljubljani«. Zelo zanimiva knjiga ima 820 strani, okrog 500 slik. Stane 145 Din. Napisalo jo je okrog 66 vojnih dobrovoljcev iz vseh slojev prebivalstva. Nečloveško trpljenje ljudi v vojni se nam odkriva pri čitanju te knjige. Nemški oficirji so takrat zapirali, mučili in ubijali ljudi, ki so se upali po svoje misliti o življenju. Med dobrovoljci je bil tudi pokojni Franc Vulč, ki ga delavci dobro poznamo že iz povojnih časov. Članek Toneta Habeta »Skozi tri fronte in štiri ujetništva« zanimivo popisuje, kakšno je bilo trpljenje. Z vsemi stvarmi, ki so v knjigi, se ne moremo strinjati. Knjiga pa pomeni pravo opozorilo, vsem tistim, ki danes hujskajo na novo vojno. Knjiga je radi precejšnje cene za delavce skoro nedostopna, toda v knjižnicah jo lahko dobite in prečitate. A. O.

Boj mehiškega ljudstva za zemljo in svobodo

Ameriški novinar Harry Gannes, ki dobro pozna mehiške razmere, je boj mehiškega ljudstva za zemljo in svobodo očrtal v prav kratkih črtah takole: Pred osem in dvajsetimi leti so se na klic Emilija Zapata: »Zemljo in svobodo!«, dvignile zatirane kmečke množice Mehike. 80% prebivalstva je šlo v boj za zemljo in svobodo.

Še danes se tri četrtine mehiških kmetov bore za zemljo. Mlini agrarne revolucije meljejo v Mehiki grozno počasi. Leta 1927., pod vladjo Callesa, po sedemnajstih letih revolucije, je šele pet odstotkov vsega podeželskega prebivalstva dnibilo skupaj tri odstotke zemlje.

Ko je v decembru 1934. Cardenas postal predsednik, je dobila delitev zemljišč, ki se je bila pod Callesom že skoraj popolnoma zaustavila, dosti hitrejši tempo. V toku svojega prednikovanja je Cardenas razdelil med kmete več zemlje kakor katerikoli predsednik pred njim, da, celo ve., kakor so je kmetje sami zasedli. To je dejstvo, ki ga nihče ne zanika. Cardenas je razdelil več ko 300.000 kmetom nad 5 milijonov akrov zemlje.

Toda v Mehiki je še zmeraj poltretji milijon poljedelskih delavcev, ki bodisi nimajo sploh nobene zemlje ali pa jo imajo samo v zakupu, ali pa, kar je najslabše, pod suženjskimi pogoji žive življenje peonov, t. j. hlapcev. Stotisoči mehiških kmetov žive precej tako kakor kitajski kuliji. Pod Callesom so kmete sistematično razoroževali, zakaj oborožene kmete brez zemlje je težko odvrniti od tega, da se zemlje ne bi sami polastili. Pod Cardenasom so del teh kmetov zopet oborožili, zlasti pa tam, kjer so reakcionarne sile ogrožale Cardenasov režim in se je ta naslonil na ljudstvo.

Mehika piramid, nešteti indijanski plemen, prostranega fevdalnega španskega kolonialnega carstva, Mehika lenenega pluga, peonov, kmečkih vstašev, kkaor sta bila Emilio Zapata in slavni Pancho Villa, ta Mehika je danes dežela naglega napredovanja sindikalne enotnosti. Današnja Mehika je zemlja najuspšnejših mezdnih bojev in kmečkih zmag, dežela, v kateri se med vsemi deželami na ameriški celnici najhitreje razvija ljudska fronta.

Kar se tiče osebnosti predsednika Cardenas, predstavlja najbolj levo krilo demokratičnega mehiškega meščanstva. On želi, časih naravnost, časih po ovinkih, uspešno končati nalogo, ki so si jo zastavili pred 28 leti vstaši pod Emilijem Zapato. Cardenasova vlada deli kmetom zemljo, daje delavcem sindikalno in politično svobodo, skuša ljudstvu zagotoviti mir, svobodo in varnost pred fašističnimi puči. V tem času fašistične nevarnosti in grozeče nove vojne, v času naraščajoče težnje delavcev za enotnostjo, ki tako globoko prešinja izkoriščane Mehikance, so vsi zgoraj naštetih dokazi Cardenasove demokratičnosti zadosten razlog, da mu zagotove sodelovanje in podporo delavskega razreda.

»Nevmešavanje fašizma«. Nek angleški list poroča, da je Nemčija potrošila za propagando v tujih državah okrog 4 in pol milijarde dinarjev. V tujih državah je 25.000 nacionalnosocialističnih agenciov, 2450 zastopnikov državne tajne policije, 548 organizacij po 45 raznih državah, 300 časopisov, ki jih popolnoma vzdržuje, ali pa so subvencionirani od hitlerjev.

Zrtve japonskega velekapitala. Rezultat 4 mesečne vojne je okrog 500.000 mrtvih vojakov brez civilnih žrtev! Materialna škoda znaša preko 45 milijard dinarjev. Škode v trgovini še ni mogoče ceniti. Od števila mrtvih odpade na Kitajce okrog 400.000, na Japonce 100.000, Okrog Jangceja je usmrčenih okrog 150.000 civilnega prebivalstva. V Sanghaju je popolnoma uničenih 4225 fabrik in delavnic. V bojnem ozemlju vlada večinola glad. Tisoči kmetov so izgnani iz domačij in čeprav se je obetala odlična žetev, gladujejo. V samem Sanghaju umre dnevno 200 ljudi od gladi. Te suhe številke pa še z daleka ne pokažejo trpljenja mučenškega kitajskega naroda in strahot vojne.

Delavski vestnik

Plenum Zveze gradbenih delavcev Jugoslavije

V nedeljo, dne 16. januarja 1938, se je v Ljubljani vršil III. redni plenum podsavezne uprave SGRJ, za Slovenijo.

Plenumu je prisostvoval tudi zastopnik centrale S. Kranjec iz Zagreba. S. Kranjec je objektivno orisal stališče napram raznim organizacijam in poudaril, kakšen mora biti naš odnos do njih. Danes je bolj kot kdajkoli potrebna enotnost vsega delavskega razreda in gradbenih delavcev v borbi za izboljšanje svojega ekonomskega in socialnega položaja. Toda, konstatiral je, na žalost, da so celo v naših vrstah ljudje, ki so proti enotnosti in kot taki zavračajo gospodarske borbe proletarijata. Iz poročila kranjske podružnice je razvidno, da so oni s svoje strani že naredili potrebne korake v tem pravcu, dočim so ravno pri sodrugih, ki bi morali biti v tem pogledu vzgled drugim, naleteli na nerazumevanje.

Iz tajniškega poročila je razvidno, da je podsavez kljub velikim težkočam, s katerimi se je moral boriti, tekoma preaklega leta napravil velik korak naprej, bodisi v razširitvi organizacije, kakor tudi utrditvi na znotraj.

Največje težave so bile v pomanjkanju izvežbanih funkcionarjev. To je pač otroška bolezen vsake mlade delavske organizacije. Ni pa manjkalo pri posameznih vodilnih sodrugih volje, poguma in največje požrtvovalnosti v organizacijskem delovanju. Zato je in bo tudi v bodoče uprava polagala mnogo pažnje na usposabljanje vodilnega kadra in splošne izobrazbe članstva.

Ne smemo pa prezreti drugih težkoč v organiziranju delavstva in organizaciji delovanja na deželi. To so reakcionarnost in odpor podjetnikov napram organizaciji delavstva. Sicer moramo tudi tukaj zabeležiti napredek. Tudi v gmotnem oziru je stanje podsaveza zadovoljivo.

Plenum je obravnaval tudi vprašanje tiska, ki je danes najmočnejše sredstvo za agitacijo in kulturno dviganje delavstva. Mnogo delavstva stoji izven organizacije, podlegajo vplivom nasprotnega tiska in nam nevedoma delajo težkoče. Toda temu je treba odpomoči, nezavedno delavstvo dvigniti na višji kulturni nivo, pritegniti jih v organizacijo. Delavcem je treba dati čim več čtiva. Nepravilno je mišljenje, da je delavstvu dovolj en strokovni list na mesec. Potreba je pokazala, da je v Sloveniji vsekakor prepotreben strokovni tednik. To vprašanje je na Hrvaškem rešeno in sicer dobro, z izdajanjem »Radnika«, ki res zadovoljuje delavskim potrebam. Tudi pri nas v Sloveniji bo treba na odgovornih forumih razpravljati o tem, da se zadovoljivo reši to vprašanje v korist delavskega razreda Slovenije.

S Tratar Ignac, tajnik podsaveza za Slovenijo, je točno obrazložil navzočim delegatom položaj, v katerem se nahaja gradbeno delavstvo v Sloveniji, izglede za bodoče uspehe in kol. pogodbo. Podjetniki s praznimi izgovori odklanjajo pogajanja, in to kljub rastoči draginji, ki je porasla od 1. avgusta 1936 do 31. decembra 1937 za povprečno 25%.

Iz poročil upravnega odbora in delegatov podružnic je razvidno, da se je pokret gradbenih delavcev v okviru SGRJ, v zadnjem letu pojačal kljub zaprekam, ki so mu bile stavljeni na pot. Tudi kol. pogodba za l. 1937, ki obsega celo Slovenijo, je mnoga pripomogla k temu. Z okvirno pogodbo je bil dosežen velik korak naprej, čeravno so morali ta uspeh v svojo škodo žrtvovati gradbeni delavci v Ljubljani in Mariboru. Toda oni vedo, da bodo le s tem, da se izenači velika razlika med mestom in deželom, dosegli tudi zase izboljšanje, kajti ptujski zidar raje dela v Ptuj za 5 Din, kakor v Ljubljani za

pol dinarja več. In s tem je odstranjena nevarnost, da bi oni zaradi večje plače v Ljubljani ali Mariboru, svojo delovno silo prodajali v teh mestih ceneje, kot je določeno v kol. pogodbi.

Toda letos stoji naš pokret pred težko preizkušnjo. Podjetniki z vsemi mogočimi nakanami delajo na to, da bi se moč gradbenega delavstva zlomila in ne bi bilo treba sklepati nikaek kolektivne pogodbe. Da bodo ta upanja podjetnikov zaman, moramo ustvariti **enotnost vsega gradbenega delavstva** v boju za večji kos kruha. Ako ne bo tega, tedaj bo naša borba, ki ko, kakor se vidi iz vseh okolnosti in situacije, zelo ostra in brez vidnega uspeha.

Da ni to zamisel enega ali par ljudi, so dokazali delegati podružnic, ki so v imenu večine organiziranega gradbenega delavstva Slovenije izrazili to željo in pokazali trdno voljo delati na tem, da se to uresniči.

Trbovlje

UPRAVA ZVEZE RUDARJEV JUGOSLAVIJE IN VPRAŠANJE MEZDNEGA GIBANJA

V nedeljo, 16. jan., se je v Trbovljah vršil članski sestanek ZRJ. Pričakovali smo, da bo ta sestanek popravil slab vtis, ki ga je napravil zadnji burni shod na rudarje in dal pobudo za nov polet strokovnega gibanja. Sestanek bi moral dati delavstvu pobudo za akcijo za izboljšanje, o kateri smo že parkrat pisali in ki je danes, ko so še ugodni pogoji zato, zahteva večine rudarjev.

Toda na žalost je sestanek potekel v čisto nasprotnem smislu, brez pravega rezultata za rudarsko delavstvo. Zopet se je pokazalo, da obstoji razlika med članstvom in vodstvom ZRJ v gledanju na naloge ZRJ in vseh rudarskega delavstva. Zopet moramo zameriti s. Arhu, tajniku ZRJ, da ni pokazal v svojem referatu na dobre strani sedanje konjunktore in na potrebo okrepite organizacije in enotnosti delavstva. Namesto, da bi vžil članstvu zaupanje v organizacijo in lastno moč, mu je vplival nezaupanje in strah pred »negotovostjo«. Prav tako je gotovo še vedno velika slaba stran, da se članstvu ne pušči soodločati. Zelo žalostno je dejstvo, da se uporabljajo pri tem trditve, da nekdo ni »dekla« članom organizacije. Zelo škodljivo je pa tudi, da dolgoletni člani socialisti na to škodljivo ravnanje napačno reagirajo in zapuščajo organizacijo namesto, da bi zastavili ves svoj vpliv, da bi se tudi volja delavstva vpoštevala.

Vsi se spominjamo, da je lani s. P. rekel, da v tem letu ne sme biti mezdne gibanja. Torej neglede na to, kako bo narasla draginja in kakšni bodo pogoji za gibanje, je bilo rečeno: letos nobene akcije. In take nepremišljene besede s evodstvo ZRJ trdo drži ne oziraje se na to, da je draginja silno porasla in da so to zimo taki pogoji za izboljšanje kot še najbrž nikoli prej.

In kar se tiče enotnosti, mislim, da smo danes v takem položaju, da bo voditeljem vseh strokovnih zvez prav kmalu proketo žal, da se ni izvršila enotnost vsega delavstva. Toda takrat bo prepozno. Zdaj je še čas da se to zgodi, dokler je ZRJ še ZRJ, t. j. razredna strokovna organizacija. Izkušnje iz l. 1932. in 1933. naj nas učijo.

Nekatere stvari so za naše razredno gibanje zelo nečastne. Če n. pr. predsednik TPD svari krščanske socialiste radi njihove »bojevitosti« in jim postavlja za zgled »mirne in pametne socialiste«, to zelo škoduje naši organizaciji. Ali če krščanski socialisti ponujajo enakost in so danes bolj napredni kot vodstvo ZRJ, je tudi slaba reklama za ZRJ.

Sedaj je zadnji čas, da se reši vprašanje gibanja za draginjske doklade. Računanje na jesen je slaba, ker si bo podjetje med tem napolnilo zaloge, medtem ko so sedaj še prazne. S. Arh je priznal v referatu, da med delavstvom

vre, da se ono zaveda, da je danes čas za izboljšanje. In kaj dela on? Pritiska pokrovko na lonec, da ne bi prekipelo. Ali ne bo polom, če vzkipi proti njegovi volji? Ali ni za delavstvo in organizacijo bolje, če se to razpoloženje pravilno kanalizira v organizacijo in v premišljeno organizirano gibanje? Na vsak način!

Ne kritiziramo vodstvo organizacije zaradi kritike same ali iz osebnih interesov, ampak zaardj interesov rudarjev. Naša kritika tudi ni naperjena proti s. Arhu ali kakemu drugemu vodstvu ZRJ, temveč proti njihovemu sedanjemu napačnemu gledanju na akcijo rudarjev. Mi prav dobro vemo, da bi bilo desetkrat boljše za rudarje, če bi se s. Arh odkrito in odločno postavil na čelo vsega delavstva v tem gibanju in delal za njegovo enotnost. Zadnje čase je izgledalo, da bo tako, toda ta sestanek je pokazal, da smo se zmotili.

Vsi rudarji želimo, da bi vodstvo ZRJ v tem važnem trenutku spremeniilo svoje mišljenje o naših neposrednih nalogah in da bi spoznalo, da je še čas, da se nekaj ukrene. Če tega ne bo, bo delavstvo trpelo veliko škodo, toda tudi za s. Arha in ostalo vodstvo to ne bo brez posledic. Pred njimi res stoji vprašanje: ali z delavstvom in na čelu delavstva v boju za njegove pravice, ali pa brez delavstva in proti delavstvu ovirati ta boj. V prvem slučaju bo vodstvo organizacije pridobilo zaupanje vsega delavstva, v drugem pa se bo od delavstva popolnoma izoliralo in osovražilo. To bi pa bilo v škodo vodstvu in delavstvu.

Neglede na to velja: Vsi v organizacijo in na delo za organizacijo! Na delo za enoten strokovni pokret! Sledimo pozivu na enotnost, ki ga je prinesla »Delavska politika« od rudarjev izseljencev iz Francije!

Številni člani RZJ.

Vsega obsojanja vredno je dejstvo, da se s ponesrečenimi rudarji postopa tako nesramno, kakor se to zadnje čase dogaja. Rudar, ki se je ponerečil pri delu za profite TPD in ki ima take poškodbe, da ni sposoben več za nobeno delo, enostavno dobi delo, ki ga sploh ne more opravljati radi nesposobnosti svojih pokvarjenih udov. Ako tar udar reče, da tega ne more opravljati, se mu enostavno zabrusi: če res ne moreš, pa vzemi bolniški list! Kaj takemu nesrečnežu preostaja? Primoran je, da vzame bolniški list. Zdravnik, ki ga je zdravil in po končanem zdravljenju odpustil »zdravega« invalida, pač ne lore takega nesrečneža sprejeti v bolniško stanje in ga odslovi. Kaj preostane sedaj temu nesrečnežu, družinskemu očetu, za katerega bi se lahko našla primerna lahka služba pri rudniku? Ali naj pogine na cesti s svojo družino, ker s tako **nizko odmerjeno rento** ne more živeti? To pač ni častno za tako podjetje kot je TPD. Dolžnost družbe bi bila, da dá svojim podrejenim nalog, da upoštevajo bolne, slabotne in ponesrečene nezdognike pri delu in jim predpostavljeni odreja take službe, ki jih bodo zmožni opravljati, ne pa da se jih tira z nepravilnim nastopom v obup in bedo. Rudarjem in vsemu delavstvu pa ključemo: združite se, bodite enotni! Vsi v svojo organizacijo, potom katere si boste izboljšali svoj položaj in po kateri bodo vsi taki nedostatk in krivice opravljene.

Trbov. rudar.

»ženski svet«. Izšla je prva letošnja številka ženske revije »ženski svet«, ki je zelo dobro urejevana in prinaša snov, ki utegne zanimati tudi marsikatero delavsko ženo. Poleg raznih leposlovnih črtic je zlasti zanimiv članek o obisku delegatov angleške Howardske lige za kazensko preosnovo, ki so pred kratki mobiskali Jugoslavijo in si ogledali nekatere kaznilnice po Sloveniji.

Revijo delavskim ženam, pa tudi možem, zelo priporočamo. Revija izhaja mesečno in stane za četrt leta 17 Din. Naroča se pri upravi »Ženskega sveta«, Tavčarjeva ulica 12 II.

DELAVKI JU ZLOMILO ROKO

Dne 22. t. m. se je pripetila v tovarni precej huda nesreča. Delavka Burger Valentina dela na nekem stroju, kjer mora transmijski jermen v pogonu prestaviti z enega kolesa na drugo. Tisti dan pa ji je jermen spodrsnil preko polesa (ozir. volja) na železno os dotičnega kolesa; jermen je začel vleči stroj kvišku. Burgerjeva je hotela jermen zadržati, toda potegnilo jo je kvišku in je iz višine priletela na tla ter si pri tem zlomila roko. Odpeljali so jo v bolnico.

Ali je že spet delavka sama kriva nesreče, kakor se ponavadi ugotovi?

ZAKLJUČNO MEZDNO GIBANJE TEKSTILCEV V BEOGRADU

20. januarja je bila zaključena stavka v Prvi beograjski tekstilni tovarni a. d., kjer je stavkalo 930 delavcev in delavk. Združeni podjetniki so računali, da bodo delavci v 30 dneh zlomljeni. Toda enotni tekstilci so vzdržali celih 30 dni in končali z delnimi uspnihom. tekstilce ostali tekstilci iz cele države na iniciativo Zveze šivalno-oblačilnih delavcev Jugoslavije.

V Leskovcu stavka že 28 dni 250 stilcev in izgleda, da bo stavka kmalu z uspehom zaključena.

Grobo kršenje delavske zakonodaje

Nečuvven sklep industrijcev. - Štrajkovni val. - Enotnost delavstva v borbi za izvajanje zakonov.

»Savež tekstilne industrije« je na konferenci v Beogradu sklenil, da **ne bo sklepal kolektivnih pogodb in dopuščal volitev delavskih zaupnikov**, ki so osnovne, zakonsko priznane delavske pravice. Zakoniti delovnik se izigrava, zakonitih higienskih predpisov se ne upošteva. Sindikalno organiziranje se prepoveduje. Sploh se zlasti tekstilna industrija, ki je pretežno v rokah tujega kapitala, ne briga za zakone in se obnaša kot država v državi!

V Srbiji se je opažalo vse lansko leto povečanje mezdnih gibanj, zlasti tekstilcev, izdelovalcev opank, obleke in delavcev kožne industrije. Delavstvo se mora boriti celo že za tiste minimalne pravice, ki so že uzakonjene. Tako daleč smo. Navedli bomo nekaj izmed množice primerov.

1000 delavcev »Nove tekstilne a. d.« v Beogradu štrajka skoro mesec dni za napravo kolektivne pogodbe. Delovni čas v tej tovarni znaša 12-14 ur! Zedinjena zveza tekstilno,oblačilnih delavcev zahteva spričo ugodnih razmer podjetnikov-tekstilcev uvedbo 40 urnega tednika v tej industriji.

230 delavcev štrajka v Leskovcu. Njih edina zahteva so volitve obratnih zaupnikov.

Mesarski delavci v Beogradu štrajkajo za priznanje zakonito priznanega nedeljskega odmora.

Izdelovalci opank v Moravski banovini (Niš, Zaječar) štrajkajo za uveljavljenje banov. uredbe o minimalnih mezdah, ker je njihov sedanji položaj celo slabši, kot ga dopušča ta uredba. Itd., itd.

DOHODKI PREBIVALSTVA V JUGOSLAVIJI

Koncem 1937. l. je bilo v Jugoslaviji približno 15 milijonov 400 ljudi. Ker je narodni dohodek l. 1937. znašal 44 milijard ali 2871 dinar na prebivalca, je povprečni mesečni dohodek Jugoslavana znašal

239.— din.

To izgleda strašno malo, toda je resnično. Še bolj žalostno je, če gledamo posamezne slove prebivalstva. Če odštejemo kmečke dohodke od vseh ostalih, dobimo, da imajo nekmečki prebivalci povprečni dohodek 6710 din letno ali 559 mesečno. Letni dohodek jugoslovanskega kmečkega prebivalca pa znaša 1837 din ali mesečno

153.— din.

ŽENE ženam enakopravnost!

Že nešteto krat sem čital o pritožbah žena in deklet, pa ne samo, da sem čital, živim tudi v tem in opazujem življenje naših žena in deklet. Da je **današnja žena v kapital. družbenem redu res prava sužnja**, ne zanikam, celo potrjujem to, da celo nekateri naši sodrugji postopajo s svojimi ženami tako kakor da bi res žena bila neko manjvredno bitje in ne enakopraven član človeške družbe; kako naj potem pričakujemo od drugih mož, da z ženo postopajo kot z enakopravnim članom človeške družbe, če jim že sodrugji **ne nudijo zglada in spoznanja**, da je žena iz iste krvi in mesa ter ustvarjena po isti človeški podobi kot mož in da naj bi mu bila sodružno bitje v njegovem življenju.

Jaz smatram ženo za enakopravno človeško bitje, ki ji gredo vse iste pravice kakor moškemu, to pa zato, ker članu človeške družbe, ki koristi človeški družbi na političnem, gospodarskem in kulturnem polju **pripada isto mesto kot moškemu**.

Žena in mož sta **oba skupaj en člen v verigi**, sta eden drugemu v skupnem gospodinjstvu potrebna za **življenjski obstoj**. Mož ne more brez žene, žena ne brez moža ustvarjati življenja, zato je sta enakovredna, česar pa kapitalistični red noče priznati. — Priznati moramo ženi več spoštovanja, ker marsikatera žena še več pretrpi ko moški. Ona nima **določenega 8 urnega delovnika**. Delovna žena prva vstane in zadnja leže k počitku, ona tudi ponoči nima miru in marsikatero uro mora prečuti, da vzgoji otroke; ona ni nikoli prosta, še ob nedeljah in praznikih ne. Žena je že marsikatero slabega moškega pripeljala na pravo pot, da je postal dober gospodar ali dostojen človek. Ne bom navajal še drugih dobrih lastnosti žena in deklet. Žena ali dekle, če je slaba, pokvarjena, tega pač ni sama kriva, pač pa **današnja vzgoja in slabo postopanje z njo**. Mož, ki ima v sebi **pravo srčno kulturo**, bo svoji (in vsem ostalim) ženi — priznal **v vseh poljih enako pravico do udeleževanja**, bo ž njo postopal kot z **enakopravnim članom človeške družbe**, ker le taka žena bo njegova najboljša spremljevalka in svetovalka in **spodobna sobojevnica** v njegovem življenju in gospodarstvu, bo **najboljši njegov tovariš v vsakdanji borbi**. Zato proč z nazeri naših mož, ki stoje na stališču, da je žena manjvredno bitje, da nima besede, da je njeno mesto pri štedilniku, da mora samo čuvati dom, roditi in vzgajati družino itd.

Vsak tak moški, ki z ženo postopa tako, je **nazadnjaški**, nima v sebi **nobene človeške kulture** in s svojim postopanjem napravi ženo bolj nevedno, slabo in nesposobno.

Naj torej nihče ne očita ženi, da je neumna in nesposobna, ker si jo je s **svojim nazorom** in zapostavljanjem sam tako vzgojil.

Izkušnje so nam pa že pokazale, da so žene **pogumne, neustrašene in izvrstne boriteljice za svobodo in človeške pravice**, zato dajmo ženi to, kar ji po naravnih in božjih zakonih pripada — **enakopravnost!** Proč s staroveškimi tradicijami!

Trboveljski rudar.

Najbolj izkoriščane med izkoriščanimi; in še ni dovolj!

Kmetiska dekleta so po dovršeni šoli staršem doma le v nadlego. Malo je danes kmetij, kjer bi lahko zaposlili vse otroke doma. Zato morajo za delom, s trebuhom za kruhom. Tako jih najdemo v mestu, kjer ponujajo svoje roke, prijele bi za vsako delo, za še tako slabo plačo. Saj doma še za jesti nimajo. Zato pa imajo danes služkinje za svoje celodnevno garanje 100, 150,

redko 200 Din mesečne plače. Zavednosti je med njimi zelo malo. Večina niti ne ve, kaj je to strokovna organizacija in kaj jim lahko nudi. V službah jih izkoriščajo za vsa še tako težka dela; vsi se znašajo nad njo, saj v služkinji še danes često ne vidijo človeka; toda še hujše: ta mlada neizkušena dekleta morajo biti često na razpolago gospodarju ali sinu. Kadar se je navečičata, jo vržejo na cesto in sedaj ni več daleč od prostitucije. Edina pomoč za služkinje bi bila močna organizacija, ki bi jim zaščitila njihove pravice in pridobila novih: omejitev delovnega časa, več prostosti, zaščita pred moralnim izkoriščanjem, strokovno izobrazbo itd. Kako zelo slabo se služkinjam godi, se zavedajo tudi drugi, toda kako naj služkinjam pomagajo?! V »Slovenec« je bil 16. t. m. članek pod naslovom: »Pametno«. Tu navaja, kako so v Nemčiji dobro preskrbeli za hišne pomočnice. Vsako dekle mora napraviti dveletni gospodinjski tečaj. V tem času služi brezplačno pri gospodinji. Po tečaju dobi zrelostno izpričevalo. Dekle brez tega izpričevala ne bo dobila službe za gospodinjsko pomočnico. Pa poglejmo, kaj se skriva za tem: vsaka gospodinja bo rada vzela služkinjo, da ji bo 2 leti zastoj garala, potem pa zopet novo. Prav tako kakor vajence. Tako, da bi med izučeni gospodinjskimi pomočnicami bila še večja brezposelnost. Kdo bo pa tisti dve leti ta dekleta oblačil in obuval, tega nihče ne pove. Ali ne bodo morda prisiljene iti na cesto? To bi naj raje premislil tisti gospod, ko je s takim navdušenjem priporočal take metode tudi pri nas. To je pod lepim plaščem skrito še večje izkoriščanje kot doslej.

Me smo potrebne strokovne izobrazbe in jo moramo doseči, toda ne na tak način. V strokovni organizaciji, v kateri moramo vse biti, si bomo priborile tudi to. Zato dekleta, organizirajte se! Hišna pomočnica z Jesenic.

Vzgoja brez palice

V naslednjem hočem pregledati, kam vodi in kakšne uspehe ima nasilna vzgoja s palico.

Često se dogaja, da starši svoje otroke kaznujejo s palico in večurnim klečanjem, mnogokrat še na polenih. To vzgojno sredstvo se žalibog še zelo pogosto uporablja. Ljudje so pač še preveč sadistični, da smatrajo tako strogost kot pravilno vzgojo. »Meni tudi ni nič škodovalo, postal sem pošten človek; zakaj bi se današnjim otrokom godilo bolje?« se po navadi odrežejo na kakšno morebitno vprašanje ali opomin. No, ti ljudje se pač motijo. Če so postali poštene ljudje, potem so postali ne zaradi palice, ampak kljub njej. Če mislijo, da jim ni nič škodovalo, potem se jako motijo. Če bi bili vzgojeni z ljubeznijo, potem ne bi mogli govoriti in ravnati tako grozno. Oni ne bi bili voljni in navdušeni za socialne vojne. Dalj bi prednost pameti in ne nasilju.

Vladajoči pač vedo, zakaj pridigajo vzgoji nasilje v obliki strogosti. S tem si pridobijo najboljše orožje, da še dolgo ne bosta vladali pamet in pravica in skrbijo za to, da sužnji ne bi bili vzgojeni za svobodne in samostojne ljudi. Ljudje naj potrpežljivo prenašajo krivico in ponižanja, kot od boga poslano preizkušnje, za katere bodo odškodovani na drugem svetu. Pretepanje in klofutanje, to je malenkost — za odrasle. Kdor pretepa svoje otroke, pretepa z isto naslodo in z istim upravičenjem tudi svojo ženo! Zakaj? Ker je bil sam tepen in je moral klečati! Ženo in otroke se mora vzgojiti k ponižnosti! »Saj je bilo dobro mišljeno«, je nato odgovor. No, pa saj vemo, kakšni dobri nameni so lahko skriti napram otroku za takšno dobrohotnostjo. Nasi-

lje, pretepanje, to je hitrejša in pripravnejša sredstvo kot pa premišljanje in uvidevanje svojih lastnih napak in svoje lastne brutalnosti, nečlovečnosti in neumnosti.

In to naj bi se danes imenovalo še »vzgoja« mesto »srednjeveškega trpinčenja«, »dobrota in strogost« mesto »barbarstva«? Kako more blede in bolno dete uspevati pri taki ljubezni!

Matere in očetje, proč s tako vzgojo! Z ljubeznijo in lepimi besedami vzgajajte svoje otroke. Ne ubijte že v otroku vsega, kar je v človeku dobrega. Vzgojili boste zakrknjenca, ki se bo hlinil in lagal, da se izogne palici, toda sam komaj čakal, da se maščuje nad tistimi, ki so ga preteпали. Saj otrok, kadar se vam zdi, da je hudoben ali neroden, ni nalašč tak: saj tudi vi niste padli spretni in pametni na svet. Za marsikatero svojo napako se ima pa morda zahvaliti ravno — vam!

Mladina

Dragi sodrug urednik!

Na Tvoj poziv v predzadnji številki »Glas delavca« je mariborska mladina sklenila, da bo začela redno dopisovati v list. Z veseljem sprejemamo Tvoje sporočilo, da se bo uvedla mladinska rubrika. Obljubljamo Ti, da bomo redno dopisovali in podpirali na ta način naš delavski pokret. Mladina se zaveda, da mora tudi ona stati v isti vrsti s starejšimi delavci, da ima nalogo pošiljati nove sveže moči v borbo proti fašizmu in izkoriščanju. To bomo pa zmogli le tedaj, če se bomo že v svoji mladosti na to pripravljali. Ne stojmo ob strani, ampak posegajmo po naših knjigah in časopisih, v katerih se bomo pravilno učili gledati na življenje in našli pot, po kateri mora hoditi vsa zavedna mladina. Sodrugji, poglejmo okoli sebe in videli bomo še mnogo delavske mladine, ki ni v naših vrstah, ki je pod vplivom raznih fašističnih in reakcionarnih organizacij. Naša dolžnost je, da to mladino pritegnemo v skupno borbo za skupne cilje. Ne glejmo na verske ali ideološke razlike. Povejmo ji, da je ona ravno tako izkoriščana in zapostavljena kot mi, da smo si torej enaki in da bomo vsi enako trpeli pod fašizmom, ki je zadnji up naših izkoriščevalcev, če ga bomo pustili na oblast.

Pokažimo na nevarnost, ki grozi vsej mladini brez izjeme, na vedno večjo nevarnost novega svetovnega klanja. Če se to zgodi, bo mladina prva in največja žrtev. Naša dolžnost je danes energično podpreti napore miroljubnega ljudstva vsega sveta, da se to prepreči. Dvakratno dolžnost pa imamo kot slovenska mladina, ki je še v največji nevarnosti. Nehajmo se tudi sami med seboj kregati (besede kot so n. pr. socialpatriot, steničar itd., morajo za vselej izginiti). Bodimo složni, stvorimo **enotno fronto mladega rodu**, kot jo francoska mladina, ki je tako dosegla uspehe, ki jih nesložna ne bi bila nikoli.

Pozivamo vso mladino Slovenije, da gre na delo, da dopisuje o svojem delu, da širi naš list, ki naj bo naša vez, prepletana širom po Sloveniji, ki bo izražal naše misli in želje, in iz katerega se bomo učili voditi naše delo za **enotnost vse slovenske proletarske mladine**, ki mora postati fundament **sloge mladega rodu za mir, svobodo in napredek!** Z delavskim pozdravom mariborska del. mladina.

NAŠ GOSPODARSKI POLOŽAJ

V finančnem odboru je imel te dni svoje poročilo minister za trgovino g. dr. Vrbanič, ki je med drugim dejal: »Razmere v naši industriji so se lani razvijale pod vplivom splošnih gospodarskih razmer drugod, kjer je ravno l. 1937. nastalo naglo oboroževanje in pomanjkanje surovin. V zvezi s tema dvema okoliščinama je naša industrija, ki izvažata surovine in polizdelke na tuja

Kultura

»BELA BOLEZEN« V LJUBLJANSKI DRAMI

Kdor ni še videl te prave ljudske igre, naj si jo pohiti ogledat. Drama je polna takih dogodkov, ki nas danes vse prav živo zanimajo.

Dr. Galen se bori za mir, ki ga ogrožajo nenasitni diktatorji. Dr. Galen se bori za mir, ker je videl tiste stotisoče, ki jih diktatorji v svojem zmogovitem pohodu »niso pripeljali domov«. Dr. Galen se bori za mir, ker je sam doživel trpljenje navadnih vojakov strelskih jarkih, v katerih ni bilo ne vojskovodij ne maršalov.

Proti temu »mirovnemu apostolu« se bore izdelovalci orožja baroni Krügi, hujskaški maršali, podkupljivi znanstveniki Siegeliji, nahujskana malomeščanska tolpa, ki še veruje v »pravice višje rase«, v »slavo domovine« in še druge fraze, ki jih je vojna v l. 1914—1918 razkrinkala do konca.

Ko se igra razplete, se neprestano tesnobno sprašuješ, kdo bo zmagal, ali osamljeni Galen ali njegovi množični sovražniki. Čapek se je odločil za poraz dr. Galena. Razdražena drhal ga ubije, ker zagovarja mir. Presenetljive tak pesimističen konec. Pa je vendarle popolnoma logičen. Dr. Galen je napravil usodno napako, ker je mislil, da more en sam človek z enim samim sredstvom zadržati tiste ogromne sile, ki delajo za vojno. To so sanje, to je utopija, ki se izpolni ne more.

In prav zato se ob tem žalostnem koncu »mirovnega apostola« rodi v človeku jasna zavest, da se morajo združiti vsi ljudje, ki žele in hočejo mir, proti tisti peščici, ki hoče novo svetovno vojno. V tem neizrečenem je tisto največje pozitivno, česar navidez ni v izrečenem. (»Sobota.«)

GORKEGA »NA DNU« NA ZALOŠKEM DELAVSKEM ODRU

Tukajšnje delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« je v nedeljo 16. januarja t. l. uprizorilo v Požarjevi dvorani Maksima Gorkega soc. dramo »Na Dnu«, katera je bila zelo dobro obiskana. Igralci so se potrudili, šlo je dobro, le v 4. dejanju bi šla stvar lahko v boljšem tempu, kljub temu pa so imeli igralci velik uspeh. Zahvala gre pred vsem režiserju s. Jakhelnu, ki se je res trudil, da je prinesel to težko stvar na oder.

V dramo »Na dnu« je naslikal Gorki družbo propadlih, izgubljenih »bivših« ljudi, živečih v kleti, slični živalskemu brlogu. Tu so, polblazen igralec, beraški baron-alkoholik, brzojavni uradnik, morilec, tatovi, prostitutke, vlačugarji, zvodniki i. dr. Vsak nosi svojo usodo in živi iz dneva v dan, filozofirajo o svobodnem, zvišenem človeku.

Eden izmed njih, celo na sledeči način napije na zdravje človeka:

Človek je svoboden... za vse plača sam: za vero, za ne vero, za ljubezen, za neljubezen, za pamet. Človek plača za vse sam in zato je svoboden. Vse je v človeku, vse je za človeka. Samo človek je, vse drugo je delo njegovih rok, njegovih možganov. Človek, spoštuj človeka! Ne žali ga, ne ponižuj ga z usmiljenjem.

V nedeljo 23. t. m. smo dramo ponavljali v Zadobrovi. Prihodnje nedeljo pa na Ježici. Kdor je še ni videl, ali, da si jo želi še enkrat videti, naj pride!

tržišča, povečala svojo proizvodnjo.« Med države, ki se najbolj hitro oborožujejo in ki zato predstavljajo odjemalce jugoslovanske rudarske in industrije, spada v prvi vrsti Nemčija, ki jo je te dni obiskal ministrski predsednik g. Stojadinovič in si ogledal Kruppove tovarne orožja;

Triletno angleško oboroževanje bo porzlo okrog 150 milijard din. S tem je dovolj karakteriziran mednarodni položaj.